

ธรรมานาคาส์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

“พระมหาโมคคัลลานเถระ”

สถานะเดิม

พระมหาโมคคัลลานะ ชื่อเดิมว่า โกลิตะ บิดาชื่อว่า โกลิตะ มารดาชื่อว่า โมคคัลลี เกิดในตระกูลพราหมณ์ เกิดที่หมู่บ้านโกลิตคาม ไม่ไกลจากกรุงราชคฤห์ บิดาเป็นหัวหน้าหมู่บ้านโกลิตะ เมื่อบวชแล้วได้ชื่อว่า โมคคัลลานะ เพราะเป็นบุตรของนางโมคคัลลี มีสหายรักอยู่คนหนึ่ง ชื่อว่า อุปติสสะ ซึ่งเป็นลูกชายของหัวหน้าหมู่บ้านอุปติสสะ

บวชกับอาจารย์สัททัช

อยู่มาวันหนึ่ง สหายทั้งสองกำลังดูมหรสพบนยอดเขาในกรุงราชคฤห์ มีอาการและความรู้สึกไม่เหมือนเมื่อก่อน คือถึงตอนหัวเราะก็ไม่หัวเราะ ถึงตอนเศร้าโศกก็ไม่เศร้าโศก ถึงตอนให้รางวัลก็ไม่ให้รางวัล แต่มีความสลดใจว่า การดูมหรสพไม่มีสาระประโยชน์อะไรเลย แม้คนที่กำลังแสดงอยู่นั้นไม่ถึง ๑๐๐ ปี ก็ตายเหมือนกันหมด สหายทั้งสองมีความเห็นตรงกันคิดกันว่า ควรออกบวช

แสวงหาโมกขธรรมดีกว่า จึงออกบวชอยู่ในสำนักของอาจารย์สัญญาชัยปริพาชก พร้อมด้วยบริวารคนละ ๒๕๐

มูลเหตุแห่งการออกบวช

สหายทั้งสองเมื่อบวชแล้วไม่นานก็เรียนจนหมดความรู้ของอาจารย์สัญญาชัย เห็นว่าลัทธินี้ไม่มีสาระประโยชน์อะไรเลย ทั้งสองจึงแสวงหาโมกขธรรมต่อไป และได้ทำกติกากันว่า “ใครบรรลุธรรมก่อน จงบอกแก่อีกคนหนึ่งด้วย” อุปติสสปริพาชกฟังธรรมจากพระอัสสชิ ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน และได้กลับมาแสดงธรรมให้โกณฑิสปริพาชกฟังบ้างว่า “ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้” ท่านก็ได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นพระโสดาบัน สหายทั้งสองชักชวนอาจารย์สัญญาชัยไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ ได้รับการปฏิเสธ จึงลาอาจารย์สัญญาชัยพาบริวาร ๒๕๐ คน เข้าเฝ้าพระพุทธองค์ที่วัดเวฬุวัน และทูลขอบวช ทรงประทานการบวชให้ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา จึงมีชื่อใหม่ว่า “พระมหาโมคคัลลานะ”

บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

พระมหาโมคคัลลานะ หลังจากบวชแล้ว ๗ วัน ทูลลาพระพุทธองค์ไปบำเพ็ญเพียรอยู่ที่หมู่บ้านกัลลวาลมุตตคาม แคว้นมคธ ถูกความง่วงเข้าครอบงำไม่สามารถบำเพ็ญเพียรได้ พระพุทธองค์เสด็จไปตรัสบอกอุปายแก้่วงให้ ๘ ประการ คือ

๑.นึกถึงเรื่องที่จำมาให้มาก

๒.ตรึกตรองถึงธรรมที่ได้ศึกษามา

๓.ส่ายายธรรม

๔.ยอนช่วงหู

๕.ลุกขึ้นยืนเอาน้ำลูบหน้า

๖.ทำความสำคัญในแสงสว่าง

๗.เดินจงกรมสำรวมอินทรีย์

๘.นอนตะแคงขวามีสติสัมปชัญญะตั้งใจว่าจะลุกขึ้น

และทรงสอนต่อไปว่า โมคคัลลานะ เธอควรสำเหนียกในใจอย่างนี้ว่า

๑.เราจักไม่ชูงวง คือถือตัวเข้าไปสู่ตระกูล

๒.เราจักไม่พูดคำเป็นเหตุเถียงกัน เพราะจะเป็นเหตุให้ห่างจากสมาธิ

๓.เราจักไม่คลุกคลีด้วยคฤหัสถ์และบรรพชิต แต่ควรคลุกคลีด้วยเสนาสนะอันสงัด

และฟังต้นหักขยธรรม คือข้อที่ปฏิบัติแล้วชื่อน้ำอมไปในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งตัณหา และฟังเรื่องธาตุกัมมัญฐาน คือให้พิจารณาร่างกายนี้เป็นเพียงธาตุดิน น้ำ ลม ไฟเท่านั้น ไม่ใช่ตัวเราของเรา ท่านปฏิบัติธรรมตามพระโอวาทได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ในวันนั้น

งานประกาศพระศาสนา

พระมหาโมคคัลลანะเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการประกาศพระศาสนา ท่านมีฤทธิ์มาก ประกาศธรรมแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แสดงฤทธิ์ปราบพวกมิชฉาทิฏฐิ ท่านไปยังเทวโลก ถ้ามถึงกรรมของเทวดาที่ทำในสมัยเป็นมนุษย์ และไปนรกถ้ามถึงกรรมของสัตว์นรกในสมัยเป็นมนุษย์กลับมาบอกแก่พวกมนุษย์ เมื่อได้ฟังคำของพระเถระแล้วเกิดความเลื่อมใสเป็นจำนวนมาก ทำให้พระพุทธรศาสนาเจริญรุ่งเรือง จนเป็นที่อิจฉาของเจ้าลัทธิต่าง ๆ พระพุทธองค์ตรัสยกย่องท่านกับพระสารีบุตรว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สารีบุตรเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้กำเนิดบุตร โมคคัลลานะเปรียบเหมือนนางนมผู้เลี้ยงทารกที่เกิดแล้ว สารีบุตรยอมแนะนำให้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล โมคคัลลานะยอมแนะนำให้ตั้งอยู่ในคุณที่สูงขึ้นไป” และท่านเป็นผู้ที่เลิศในด้านการก่อสร้าง

ตำแหน่งเอตทัคคะ

พระมหาโมคคัลลานะ เป็นผู้มั่งฤทธิ์มาก สามารถท่องเที่ยวไปยังเทวโลกและนรกได้ จึงได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ว่า “เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้มีฤทธิ์” และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายคู่กับพระสารีบุตร ซึ่งเป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา

นิพพาน

พระมหาโมคคัลลานะ นิพพานที่ตำบลกาฬศิลา แคว้นมคธ เมื่อวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ หลังจากพระสารีบุตรนิพพานได้ ๑๕ วัน ท่านถูกโจรทุบจนร่างกายแหลกละเอียด เพราะผลกรรมที่เคยทุบตีพ่อแม่ในอดีต ประสานกระดูกด้วยกำลังฌานเหาะไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ กราบทูลลानิพพาน และได้กลับไปนิพพานในที่เดิม พระพุทธองค์เสด็จไปทำพิธีฌาปนกิจสรีระของท่าน แล้วรับสั่งให้นาฬิบริจจุไว้ในเจดีย์ใกล้ประตูวัดเวฬุวัน

อ้างอิง : หนังสือหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี / สำนักพิมพ์เลียงเชียง / พ.ศ.๒๕๔๗

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

คนออก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ